

**ОЦІНЮВАННЯ СФОРМОВАНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА УМОВ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ
НА ЗАСАДАХ ІНТЕГРАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

УДК 378.14: 377.3:001.895(045)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2018.146993>

*Лілія Ребуха, кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології та соціальної роботи
Тернопільського національного економічного університету*

**ОЦІНЮВАННЯ СФОРМОВАНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ
ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА УМОВ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ
ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ІНТЕГРАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

У статті визначено сутність розуміння готовності майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності за умов фундаменталізації освіти, що слугує важливим системотвірним чинником професійної підготовки та інтегральним особистісним утворенням. Здійснено оцінку сформованої готовності до професійної метадіяльності як у перетині структурних компонентів, критеріїв і показників, так і з позицій критеріально-рівневих залежностей. Зреалізована авторська педагогічна система, що базується на встановлених педагогічних умовах, засвідчила більш ефективне формування фахової готовності в експериментальних групах, ніж у контрольних.

***Ключові слова:** готовність до професійної діяльності; майбутні соціальні працівники; педагогічні умови організації навчального процесу; критерії, показники та рівні готовності.*

Табл. 1. Літ. 6.

*Liliya Rebukha, Ph.D. (Psychology), Associate Professor of the Psychology and Social Work Department
Ternopil National Economic University*

**EVALUATION OF FOUNDED READINESS OF FUTURE SOCIAL WORKERS TO
PROFESSIONAL ACTIVITIES IN CASE OF FUNDAMENTALIZATION OF EDUCATION
ON THE BASIS OF INTEGRATION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES**

The problem of the readiness of future social workers to professional meta-activity in case of the fundamentalization of education on the basis of integration of innovative technologies is actualized in the article and the purpose of the article is determined. Proceeding from this, it is argued that the basic knowledge gained by university graduates retains their significance during their professional life and has the ability to quickly develop when needed in the process of self-education. The notion of "readiness" to professional activity in case of fundamentalization of education as an important system-factor of professional training of future social workers as well as integral personal education with a set of professional-oriented knowledge, skills, normalized abilities and competencies are described.

Its component composition is defined and the content of the criteria and indicators is specified to assess the readiness of students for professional activity in the case of fundamentalization of education on the basis of the integration of innovative technologies. The scale of levels of readiness of future social workers for activities in the specialty facilitated the analysis of the effectiveness of the fundamentalization of professional training. The effectiveness of the proposed author's pedagogical system, which is based on the use of the established pedagogical conditions in educational process to the fundamentalization of professional training, has been experimentally confirmed. A quantitative difference in the results of readiness for professional activity at the stages of the incoming and final control in each group of subjects was found by means of mathematical statistics. We concluded that the formation of readiness was more effective in experimental groups compared with control ones.

***Keywords:** readiness to professional activity; future social workers; pedagogical conditions of organization of educational process; criteria, the indicators and levels of readiness.*

Постановка проблеми. Світова спільнота ставить певні вимоги до університетської освіти, які полягають у подоланні професійно-культурної замкненості та різнобічної обмеженості майбутніх фахівців соціогуманітарної сфери. Відтак професійна підготовка спрямовується на дипломованого випускника, здатного ефективно виконувати інноваційно-творчу та дослідницьку діяльність, оскільки ринок праці потребує конкурентоздатних фахівців, котрі гнучко і нестандартно мислять,

активні у професійних вчинках, вміють приймати оригінальні, креативні, сміливі та нестандартні рішення.

За сучасних умов вища освіта соціальних працівників (СП) хоч і направлена на формування здібностей студентів, ліквідацію "прогалів" у професійних знаннях і вміннях, сприяння самоосвітніх навичок, задоволення пізнавальних потреб особистості, виявлення можливостей та готовність до нових професійних вчинань тощо, проте діяльність майбутніх фахівців не

**ОЦІНЮВАННЯ СФОРМОВАНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА УМОВ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ
НА ЗАСАДАХ ІНТЕГРАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

розглядається як суб'єктивна активність, яка здатна змінити навколишній світ і себе у цьому світі. Сама ж "діяльність" СП включає вчинки, дієві операції як базові одиниці, що поєднуються з потребами, мотивами та цілями та направлена на встановлення взаємозв'язків між об'єктивним та суб'єктивним, одиничним та цілим [2]. Вона характеризується життєво забезпечувальними функціями; психолого-педагогічним, предметно-змістовим наповненням; системою професійних цінностей і смислоутворень; надоперативністю та надійністю. Водночас швидкі освітні трансформації підсилюються стрімким зростанням та оновленням соціогуманітарної інформації в світових масштабах, активними розробками теоретиками і практиками інноваційно-освітніх технологій, потребою надання клієнтам соціальних служб якісних послуг.

У вищій освіті СП вирішити ці проблеми можна на основі впровадження в навчальний процес фундаменталізації професійної підготовки, яка ціленаправлена на оволодіння студентами важливих професійних знань для забезпечення безперервної генерації дієво-особистісних ідей та позитивних результатів майбутньої метадіяльності. З огляду на це актуалізується проблема, пов'язана із формуванням готовності майбутніх СП до професійної метадіяльності та її оцінюванням за фундаменталізації освіти на засадах інтеграції інноваційних технологій.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Визначальна роль у дослідженні даної проблеми належить українським та зарубіжним науковцям, які у своїх працях висвітлювали філософські, теоретико-методологічні та практичні засади формування готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності. Зокрема, обґрунтовує готовність до професійної метадіяльності І. Мельничук, яка вважає її найвищим рівнем професійної компетентності [3, 270 – 274]. У її розумінні така готовність здатна підсилити творчий потенціал фахівців, забезпечує адаптацію та активне входження в професійну сферу, об'єктивує оцінку власних можливостей та створює умови для самостійного набуття нових знань. У цьому контексті важливою є думка А. Фурмана. Науковець пропонує розглядати діяльність як складноструктуровану, окультурену форму життєактивності особистості; соціокультурне утворення, що характеризується чіткими "взірцями і нормами"; філософську і методологічну категорію та методологічну діяльність, для якої "основоположним мірилом" слугує професіоналізм [6, 62 – 63].

Водночас в наукових працях розкривається й аргументується поняття "готовність" відповідно

до різних видів діяльності за фахом [3]. Так, Т. Агапова та І. Гавриш здійснила теоретико-методологічне обґрунтування значущості цілеспрямованої підготовки студентів педагогічних закладів вищої освіти до інноваційної професійної діяльності, де готовність майбутнього фахівця розглядала як інтегративну якість особистості [1, 7]. Цілісність готовності випускника навчального закладу до професійної діяльності, на думку Н. Мойсеюк, забезпечують взаємопов'язані компоненти, змодельовані за вектором "мотив-ціль". Дана готовність є інтегральним утворенням особистості, а не сукупністю її абстрактних властивостей й проявляється відповідно до функцій ціленаправленої діяльності [4, 365].

Готовність до діяльності за фахом досліджували О. Карпенко, Н. Крицька, І. Мельничук, Л. Міськевич, Р. Моцик, Л. Потапкіна, Л. Прудка, О. Степаненко, О. Філь, І. Чорна та ін. й розглядали її як складну особистісно-спрямовану характеристику, котра орієнтує фахівця на творчу реалізацію професійних завдань і здобуття знань для формування майбутніх діяльнісних стратегій. Проте у працях науковців розглядаються лише окремі аспекти готовності студентів до діяльності за фахом, однак проблема оцінки сформованої готовності майбутніх СП до професійної діяльності за фундаменталізації освіти на засадах інтеграції інноваційних технологій залишається нині недостатньо розробленою.

Метою статті є здійснити оцінювання сформованої готовності майбутніх СП до професійної діяльності за фундаменталізації освіти на засадах інтеграції інноваційних технологій.

Виклад основного матеріалу. Фундаменталізація освіти дозволяє удосконалити систему професійної підготовки майбутніх СП з урахуванням сучасних вимог до фаху й при цьому не відмовляється від усього позитивного і цінного, що накопичене освітньою системою. Швидкі соціально-економічні, інформаційно-технологічні зміни в розвитку суспільства часто є причиною того, що отримані у закладах вищої освіти знання випускників є незатребуваними на ринку праці. Тому головне завдання вищої освіти спрямоване на забезпечення майбутніх СП інваріантними знаннями, які б сприяли розвитку професіоналізму, швидкій адаптації до нових професійних умов та ефективній самоосвітній діяльності впродовж життя. Виконання цього завдання уможливлене завдяки впровадженню в освітній процес майбутніх фахівців соціогуманітарної сфери фундаменталізації освіти.

Нині фундаменталізація професійної освіти

**ОЦІНЮВАННЯ СФОРМОВАНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА УМОВ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ
НА ЗАСАДАХ ІНТЕГРАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

направлена на оновлення змісту навчальних дисциплін та залучає у змістове наповнення наступні структурні елементи: досвід пізнавальної діяльності, що представлений у вигляді її результатів – знань; досвід здійснення відомих способів діяльності – умінь вчиняти за визначеним взірцем; досвід зреалізованої творчої діяльності при вирішенні професійно-зорієнтованих проблем – готовність знаходити нестандартні, але результативні розв'язки ситуативних завдань; досвід постійно-здійснюваних особистісних емоційно-ціннісних взаємин з працівниками та з клієнтами соціальних служб.

При цьому кожен попередній елемент служить передумовою для переходу до наступного, що відповідає системності та послідовності навчання студентів. Для фундаменталізації професійної підготовки характерна цілісність та тісна взаємодія між усіма структурно-змістовими елементами, тоді ж як навчання майбутніх СП завжди спрямоване на осягнення глибинних, сутнісних, системотвірних зв'язків між різними процесами навколишнього світу [5, 56 – 58]. Водночас отримані випускниками університету фундаментальні знання зберігають свою значимість впродовж професійного життя й мають здатність швидко формуватися при потребі, так як фахова підготовка вибудовується на засадах інтеграції інноваційних технологій та цілеспрямована на продукування:

1) універсальних та інваріантних знань, що забезпечують якісно новий рівень творчо-інтелектуальної та емоційно-моральної професійної культури; сприяють адаптації особистості до швидкозмінних соціальних, економічних інформаційних та технологічних умов;

2) стрижневих і системотвірних знань, умінь і унормованих навичок, котрі забезпечують взаємозв'язок і взаємодію всіх складових освітнього процесу. На їх основі майбутніми СП самостійно віднаходжуються відповідальні рішення, прийняття яких часто супроводжуються невизначеними умовами, критичними і стресовими ситуаціями тощо;

3) цілісних і різнобічних гуманітарних, природничо-наукових та спеціально-освітніх знань для усвідомлення законів природи і суспільства, створення єдиної світоглядної системи, що ґрунтуються на фундаментальних принципах сучасної методології;

4) оптимального, інтелектуально-культурного середовища, що забезпечує формування гнучкого і багатогранного мислення, узагальнених способів діяльності, самостійного здобування знань,

власного внутрішнього світу та внутрішньої потреби в саморозвитку та самоосвіті;

5) умінь взаємодіяти з інформаційним середовищем, при якому відбувається наповнення навчально-пізнавальної діяльності особистісним змістом. Завдяки цьому особистість збагачує власну компетентність і тим самим підсилює потенціал соціального середовища;

6) готовності майбутніх фахівців використовувати свої знання, вміння і навички в різноманітних професійних ситуаціях.

Отже, у нашому розумінні готовність до професійної діяльності за фундаменталізації освіти слугує важливим системотвірним чинником професійної підготовки майбутніх СП та інтегральним особистісним утворенням, котре характеризується рівнем сформованості її компонентів та суб'єктно проявляється як складна система із множиною фахово-спрямованих знань, умінь, унормованих навичок та особистісно-компетентнісних якостей. Готовність до діяльності за фахом спрямовує випускника університету до ефективних діяльнісних вчинень, усвідомлення відповідальності за власно-прийняті рішення, саморозвитку, самореалізування та адаптивності на ринку праці.

З огляду на це для оцінювання сформованої готовності майбутніх СП до соціальної роботи (СР) за фундаменталізації освіти на засадах інтеграції інноваційних технологій необхідно чітко означити її покомпонентний склад та окреслити змістове наповнення критеріїв і показників. Компонентами готовності студентів спеціальності “Соціальна робота” до фахової діяльності у нашому дослідженні виступають мотиваційно-ціннісний, фундаментально-когнітивний, професійно-діяльнісний та особистісно-розвивальний.

Проведений методологічно-сисемний аналіз дає змогу розглядати феномен готовності майбутніх СП до професійної метадіяльності як у перетині структурних компонентів, критеріїв і показників, так і з позицій критеріально-рівневих залежностей. Саме наявність суспільно-ціннісних, психолого-педагогічних взірців та ідеалів і норм соціальної роботи, яким сповна повинна відповідати фахова готовність майбутніх СП, уможливають вимірювання сформованості цієї готовності. Оцінювання готовності студентів пов'язане з проблемою окреслення критеріїв та рівнів її сформованості. За допомогою критеріїв нами перевірялася відповідність отриманих результатів поставленій меті, проте рівневий підхід дозволив розглядати процес розвитку

**ОЦІНЮВАННЯ СФОРМОВАНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА УМОВ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ
НА ЗАСАДАХ ІНТЕГРАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

майбутнього фахівця як перехід від одного до більш складного рівня професійно-особистісного становлення.

Інтегративним критерієм мотиваційно-ціннісного компонента готовності слугує вмотивованість майбутніх СП до

фундаменталізації освіти вимагають постійного поглиблення та оновлення під час діяльності. Для аналізу результативності фундаменталізації професійної підготовки використовувалася шкала рівнів готовності майбутніх СП до діяльності за фахом (див. табл. 1).

Таблиця 1.

Рівні готовності майбутніх СП до професійної метадіяльності

№ п/п	Рівні готовності	Характеристики рівнів готовності	Шкала оцінювання
1.	Творчий	Цілковите усвідомлення цінності СР як метадіяльності, цілеспрямованість на особистісно-професійний розвиток та самореалізування, стійкий інтерес та спрямованість на оволодіння фундаментальними знаннями для творчого виконання професійних завдань	5 балів
2.	Високий	Наявність усвідомленого ставлення до СР як метадіяльності, виявлення інтересу і особистісної спрямованості на здобуття фундаментальних знань, які не завжди підкріплюються освітнім вчинанням	4 бали
3.	Достатній	Періодичне виявлення інтересу і спрямованості на оволодіння фундаментальними знаннями з СР, достатнє усвідомлення цінностей професії, ситуативний фаховий розвиток і саморозвиток	3 бали
4.	Середній	Безсистемний вияв інтересу і спрямованості майбутніх СП на набуття фундаментальних знань, часткове усвідомлення цінностей діяльності за фахом як метадіяльності та поодинокі спрямованість на професійний розвиток та самореалізацію	2 бали
5.	Низький	Майже відсутній інтерес до навчання, низький рівень фундаментальних знань та спрямованості на фах, пасивність в особистісному розвитку, низька професійна рефлексія та самосвідомість	1 бал

фундаменталізації професійної підготовки. Не викликає сумнівів, що він є стрижневим, оскільки відображає основні детермінанти розвитку мотиваційної сфери студента та його спрямованість на продуктивну фахову метадіяльність. Сформована за фундаменталізації освіти сукупність стійких мотивів впливає на покращення якості навчання та всебічно формує особистість майбутнього СП. Критерій готовності за фундаментально-когнітивним компонентом визначає сукупність сформованих фахових знань, які існують у вигляді певного цілісного утворення. Отримані за фундаменталізації професійної підготовки знання є унікальні за своєю природою, оскільки акумулюють пізнавальні та ціннісні форми розумового відображення та практичного перетворення світового буття людини. Інші критерії, відповідно до професійно-діяльнісної та особистісно-розвивальної компоненти, направлені на виявлення готовності до виконання логічних покроково-професійних дій у змодельованих ситуаціях та здійснення самоосвітньої діяльності, що виявляється в розумінні майбутніми фахівцями того, що знання отримані за

Водночас в експерименті використовувалася авторська педагогічна система, яка базувалася на таких педагогічних умовах:

- створення мотиваційно-ціннісного освітнього середовища в процесі фундаменталізації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників;
- спрямованість дисциплін циклу професійної підготовки на фундаменталізацію знань;
- використання професійно-зорієнтованих ситуацій у процесі фундаменталізації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників;
- спрямованість самоосвітньої діяльності майбутніх соціальних працівників на фундаменталізацію професійної підготовки.

Впровадження зазначених педагогічних умов сприяли ефективній фундаменталізації професійної підготовки майбутніх СП, що було підтверджено експериментально. Нами встановлено, що студенти експериментальних груп (ЕГ) виявили кращі результати за кожним із компонентів готовності до професійної діяльності.

Так, кількісні показники за мотиваційно-ціннісним компонентом засвідчили, що майбутні

**ОЦІНЮВАННЯ СФОРМОВАНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА УМОВ ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ
НА ЗАСАДАХ ІНТЕГРАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

фахівці проявляють високу особистісну активність, яка підтверджується поглибленим інтересом, потребою і прагненням в оволодінні фундаментальними знаннями та зреалізуванням власних, суспільно-нормативних соціальних ролей. Визначено існування тісного взаємозв'язку між формуванням мотиваційної сфери майбутніх СП і системою цінностей соціальної роботи як метадіяльності. Кількісні результати готовності до професійної діяльності за фундаментально-когнітивним компонентом віддзеркалюють повноту та сформованість фундаментальних знань студентів як форми існування і систематизації результатів їх пізнавальної діяльності. Отримані числові показники перевершують окреслений освітніми стандартами рівень необхідних вимог до отримання знань, що відповідає високому та творчому рівню теоретико-практичної готовності майбутніх СП до діяльності за фахом. Більш високі показники у студентів ЕГ в порівнянні із кількісними даними контрольних груп (КГ) за професійно-діяльним та особистісно-розвивальним компонентами. Вони віддзеркалюють високу дієву здатність майбутніх фахівців до професійно-результативної діяльності, яка розкривається шляхом впровадження інновацій фундаментальних наук у практику соціальної роботи, аж до створення якісно нового знання соціальним працівником-професіоналом. Усе це актуалізує особистісний рівень розвитку творчих здібностей майбутніх СП, що також експериментально виявлений нами.

За кількісними показниками готовність до професійної діяльності за фундаменталізації освіти відповідала певному зазначеному рівню готовності (див. табл. 1). Відповідно із вхідним контролем у кожній групі досліджуваних (КГ, де студенти навчалися за традиційними програмами та ЕГ, у яких майбутні фахівці здобували знання в умовах фундаменталізації освітнього процесу) результати підсумкового контролю засвідчили, що формування готовності відбувалося більш ефективно в ЕГ, ніж у КГ.

Для доведення ефективності впровадження авторської педагогічної системи "Теоретичні та методичні засади фундаменталізації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників" нами використовувалися методи математичної статистики (F-критерій Фішера та t-критерій Стьюдента).

Висновки. Фундаменталізація професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи стимулює процес саморозвитку студента та надає перевагу практичним навичкам дієвого зреалізування знань, умінням нормувати науковий

та навчальний матеріал, особливостям наукового світогляду, актуалізованому мисленню, високому інтелекту і ціннісним міжособистісним відносинам між майбутніми фахівцями та їх клієнтами. Водночас фундаменталізація професійної підготовки на засадах інтеграції інноваційних технологій ціленаправлена на продукування ефективних професійних якостей фахівця, які забезпечують готовність студентів до професійної діяльності. Здійснене оцінювання сформованої готовності майбутніх СП показало їх високу результативну здатність до професійної діяльності та розвитку особистісних творчих здібностей. Кількісні показники підсумкового контролю, отримані за допомогою методів математичної статистики, підтвердили більш ефективне формування готовності до діяльності за фахом в експериментальних групах, ніж у контрольних.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агапова Т. П. Шляхи формування професійних знань у студентів / Т. П. Агапова, І. В. Гавриш // Проблеми педагогічних технологій: зб. наук. праць ВДУ. – Вип. 3. – Волинь: ВДУ, 2002. – С. 60 – 64.
2. Кизименко Л. Д. Словник-довідник соціального працівника (для студентів та соціальних працівників) / Л. Д. Кизименко, Л. М. Бедна. – Львів: ДЦ МОУ, 2000. – 67 с. Режим доступу: <http://ipp.lp.edu.ua/Library/004/004.html>
3. Мельничук І. М. Теорія і методика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій у вищих навчальних закладах: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04 / Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Івасюка. Тернопіль, 2011. – 585 с.
4. Мойсеюк Н. Є. Готовність до професійної діяльності: суть і шляхи формування / Н. Є. Мойсеюк / Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. / Випуск. – 2006. – Т. 12. – С. 364 – 368.
5. Ребуха Л. З. Поліфункціональна діяльність соціального працівника як складова сутності соціальної роботи / Л. З. Ребуха // Молодь і ринок. Щомісячний науково-педагогічний журнал. Дрогобич. – №1 (144). – 2017. – С. 55 – 59.
6. Фурман А.В. Ідея і зміст професійного методологування: монографія / А.В. Фурман. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 378 с.

REFERENCES

1. Agapova, T. P. & Gavrish I. V. (2002). Shliakhy formuvannia profesiinykh znan u studentiv [Ways of forming of professional knowledge of students]. *Problems of pedagogical technologies*. Issue 3. Volyn: VSU, pp. 60 – 64. [in Ukrainian].
2. Kyzyomenko, L. D. & Biedna, L. M. (2000). Slovyk-dovidnyk sotsialnoho pratsivnyka: dlia studentiv ta sotsialnykh pratsivnykiv [Dictionary of social worker: for

students and social workers]. Lviv. Retrieved from: <http://ipp.lp.edu.ua/Library/004/004.html> [in Ukrainian].

3. Melnychuk, I. M. (2011). Teoriia i metodyka profesiinnoi pidhotovky maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv zasobamy interaktyvnykh tekhnolohii u vyshchyykh navchalnykh zakladakh [Theory and methodology of professional training of future social workers by means of interactive technologies in higher educational institutions]. *Doctor's thesis*. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, 585 p. [in Ukrainian].

4. Moiseiuk, N. Ye. (2006). Hotovnist do profesiinnoi diialnosti: sut i shliakhy formuvannia [Readiness to professional activity: the essence and ways of

formation]. *Modern informative technologies and innovative methods of education in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems*. Issue 12, pp. 364 – 368. [in Ukrainian].

5. Rebukha, L. (2017). Polifunktsionalna diialnist sotsialnoho pratsivnyka yak skladova sutnosti sotsialnoi roboty [Polyfunctional activity of a social worker as a component of the essence of social work]. *Youth and market*, no.1(144), pp. 55 – 59. [in Ukrainian].

6. Furman, A. V. (2016). *Ideia i zmist profesiinoho metodolohuvannia: monohrafiia* [The idea and content of professional methodology: monograph]. Ternopil: TSEU, 378 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.09.2018

УДК 373.3.011.3 – 051:378.041]:316.77

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2018.142322>

Марія Крива, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки
Львівського національного університету імені Івана Франка
Софія Пилипець, студентка магістратури VI курсу
Львівського національного університету імені Івана Франка

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ САМООСВІТИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

У статті розглядається сутність поняття “самоосвіти” вчителя у сучасному освітньому просторі. Окреслено основні вимоги до організації самоосвіти педагогів та етапи реалізації самоосвітньої діяльності. Описано можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій у самоосвіті вчителя початкових класів, а саме навчання з допомогою онлайн-платформ, робота з педагогічним програмним засобом, розробка веб-квестів, організація веб-конференцій та ведення блогу. Досліджено стан розвитку у педагогів навичок використання інформаційно-комунікаційних технологій у системі неперервної педагогічної освіти.

Ключові слова: професійна самоосвіта; освітній інформаційно-комунікаційний простір; вчитель початкової школи; онлайн-платформи; педагогічний програмний засіб; веб-квест; веб-конференція; блог.

Табл. 2. Літ. 11.

Mariya Kryva, Ph.D.(Pedagogy), Associate Professor of
the General and Social Pedagogy Department
Lviv Ivan Franko National University
Sofiya Pylpets, Master Student
Lviv Ivan Franko National University

REALIZATION OF PROFESSIONAL SELF-EDUCATION OF TEACHER OF ELEMENTARY SCHOOL IN THE MODERN EDUCATIONAL INFORMATION AND COMMUNICATION SPACE

This article presents the essence of the concept “self-education” of teacher in the modern educational space. The basic requirements for organizing the self-education of teachers and stages of self-educational activity are defined. The essence of “self-improvement”, its main factors and sources of knowledge search for self-development are revealed.

The concept of educational information and communication space is defined and its characteristic features are specified. The article describes the possibilities of using the information and communication technologies in the self-education of the elementary school teacher, namely studying with online-platforms, working with pedagogical program software, web-quests development, web-conference organization and blogging.

The article specifies the modern online-platforms, presented with courses that coordinate the studying process in the following sequence: video lectures viewing, discussion of questions with other students and teachers at the forum, exam passing and certificate collecting. Besides, the teacher training possibilities are revealed with modern electronic multimedia textbook that includes the integral didactic system; in addition the stages of the